

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ

Гузар Б.С.,к.е.н.,доцент

Уманський національний університет садівництва

Зважаючи на посилену конкуренцію на ринку, для успішної роботи підприємств доводиться випереджати своїх конкурентів не тільки за рівнем технологій і показниками основної операційної діяльності, але й за якістю систем управління, що забезпечують швидку реакцію підприємств на ринкові зміни. Запорука оперативного реагування будь-якої системи – це своєчасне отримання інформації про ринок та положення на ньому суб'єкта господарювання.

В умовах нестабільної економічної ситуації виникає необхідність постійного контролю доходів і витрат, а також руху грошових коштів, що важко здійснити без планування. Для цього впроваджують бюджетування на підприємстві як одного із інструментів фінансового контролінгу.

Фінансовий контролінг - це система інформаційної підтримки фінансово-економічних рішень, що передбачає використання методів і процедур з бюджетування, стратегічного планування, управлінського обліку, фінансової діагностики, інвестор-релейшнз, управління ризиками та внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, які в сукупності забезпечують координацію окремих підсистем управління та зорієнтовані на оптимізацію фінансових рішень і збільшення вартості господарюючого суб'єкта. Для організації ефективного фінансового контролінгу на підприємстві рекомендується створення сучасної системи бюджетування, яка була б заснована на розробці і контролі виконання ієрархічної системи бюджетів.

Проте для багатьох бюджети означають лише плани продаж, виробництва, використання матеріальних і трудових ресурсів чи взагалі розрахунок окремих показників, що значно звужує можливості бюджетування, адже для управління доцільним є також урахування реалізації стратегії та розподілу ресурсів тощо. Це обґрунтовує актуальність цього дослідження.

Теоретико- практичні аспекти бюджетування розглядали такі науковці, як М. В. Гунченко, І. Є. Давидович, Н.А. Іщенко, Т.О. Пожуєва, А.М. Ткаченко, Н.І. Рудик, В. П. Савчук та ін. Проте, незважаючи на розроблення основ побудови системи бюджетування та формування її окремих елементів для управління фінансами під час здійснення господарської діяльності, стає необхідним удосконалення бюджетування з орієнтуванням саме на стратегічні цілі та врахування змін у бізнесі.

Проте, незважаючи на розроблення основ побудови системи бюджетування та формування її окремих елементів для управління фінансами під час здійснення господарської діяльності, стає необхідним удосконалення бюджетування з орієнтуванням саме на стратегічні цілі та врахування змін у бізнесі.

Бюджетування – це найважливіший елемент системи управління підприємством, а не просто інструмент фінансового контролінгу. За змістом бюджетування являє собою технологію планування, обліку, контролю й аналізу фінансових, інформаційних і матеріальних потоків, а також отриманих результатів. Ця технологія охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства: маркетинг, адміністрування, управління персоналом, виробництво, закупівлі, контроль якості, дослідження, продаж.

Слід відзначити також, що бюджетування включає у себе не тільки планування, облік і контроль, а й охоплює інші етапи процесу управління, такі як постановки цілей, виконання, стимулювання, мотивація, аналіз, формування управлінського впливу і коригування планів або виконання дій. Для забезпечення дієвості управління підприємством необхідно, щоб бюджетування проходило через усі етапи процесу управління [2, с.255].

Науковці відмічають, що бюджетування – це управлінська технологія, яка покликана забезпечити виконання стратегічних цілей підприємства за допомогою розроблення і виконання бюджетів як за структурними підрозділами (центрами відповідальності), так і загалом на підприємстві з позиції збалансованості надходжень та видатків, доходів і витрат, активів та пасивів.

Бюджетування є інтегруючим процесом, який дає змогу підвищити якість та оперативність прийняття рішень, максимізувати очікуваний результат і контролювати ризики господарської діяльності, визначати ефективність бізнес-напрямів і структурних одиниць та планувати діяльність господарюючих суб'єктів на поточні періоди й перспективу [4, с. 393].

При побудові системи бюджетування можливе виконання наступних блоків робіт: аналіз існуючих бізнес-процесів планово-бюджетного й фінансового управління.; розробка схеми бюджетування, що відображає основні бізнес-процеси; виділення центрів фінансового обліку; розробка правил, процедур, які реалізують та регламентують бюджетне управління; створення бюджетних форм, необхідних для управління організацією через бюджет; розробка й оптимізація бізнес-процесів планово-бюджетного управління (у т.ч. на основі функціонально-вартісного аналізу); розробка взаємодії центрів фінансової відповідальності (структурних підрозділів) при постановці бюджетування; розробка форм бюджетного контролю й регламентів взаємодії; постановка фінансової політики; інтеграція з існуючою системою планування; впровадження системи бюджетного управління; автоматизація системи бюджетування.

Фінансовий контролінг - це система інформаційної підтримки фінансово-економічних рішень, що передбачає використання методів і процедур з бюджетування, стратегічного планування, управлінського обліку, фінансової діагностики, інвестор-релейшнз, управління ризиками та внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, які в сукупності забезпечують координацію окремих підсистем управління та зорієнтовані на оптимізацію фінансових рішень і збільшення вартості господарюючого суб'єкта.

Таким чином, можна зробити висновок, що бюджетування стає інструментом внутрішньогосподарського фінансового планування та контролю. Ця інформація стає невід'ємною частиною управлінського обліку та використовується керівництвом для прийняття управлінських рішень. Це дає змогу поліпшити фінансові результати завдяки плануванню діяльності та

прогнозуванню ризиків; окрім того, внаслідок того, що бюджети відображають майбутні операції, додатково можна визначити ефективність діяльності, результативність роботи персоналу щодо виконання бюджетів. В умовах економічної нестабільності, потреби у стратегічному управлінні, без налагодженої системи бюджетування досягти потрібного рівня конкурентоспроможності та залишитися на ринку суб'єктам господарювання неможливо.

Список використаних джерел

1.Бугай В. З.,Бугай. А. В., Ренгевич Ю. Ю. Аспекти бюджетування в управлінні господарською діяльністю на підприємстві. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 4 (8). С. 10–16.

2.Іщенко Н.А. Організація бюджетування в системі фінансового планування на підприємстві. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 19. С. 253–257.

3.Одноволик В. І. Контролінг – сучасна концепція забезпечення стабільного розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 6 (96).С. 127 – 130.

4.Пожуєва Т.О. Бюджетування як напрямок удосконалення системи управління діяльністю підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 1. С. 73–77. 5.Рудик Н.І. Розвиток бюджетування як маркетингової управлінської технології. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 392–395.

5.Ткаченко А.М. Бюджетування – ефективний засіб попередження впливу кризових явищ. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_3_005.pdf (дата звернення: 11.03.2019).